

RIKSFÖRBUNDET M SVERIGE
FRIDHEMCGATAN 30
BOX 49163, 100 29 STOCKHOLM

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2020-03-19

Remissvar – Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri, DS 2019:22, JU2019/03808/L5

Riksförbundet M Sverige är en partipolitiskt oberoende konsumentorganisation som erbjuder rådgivningsverksamhet inom trafik- och fordonssäkerhet samt konsumentrådgivning i tekniska och juridiska frågor kopplade till bilinnehav. Vi har ungefär 75 000 medlemmar och ett trettiotal ideellt arbetande lokalklubbar. M Sverige är även en del av ett stort internationellt nätverk av motorklubbar genom samarbetet inom FIA (Fédération Internationale de l'Automobile) med över 80 miljoner medlemmar i hela världen.

Som konsumentorganisation står vi på bilisternas sida i alla de frågor som gäller bilägande och bilanvändande. Ett viktigt område är trafiksäkerheten där Riksförbundet M Sverige bland annat driver frågor som alkohol i nya bilar, fler poliser på våra vägar m.m. Våra klubbar gör också årligen undersökningar om hastigheten vid skolor, stopp vid rödljus, blinkersanvändning etc. som syftar till att uppmärksamma trafiksäkerhetsfrågor.

M Sverige har fått tillfälle att lämna synpunkter på förslagen i promemorian *Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri*. I promemorian föreslås en översyn av och förstärkning av berörd lagstiftning.

Sammanfattning

Riksförbundet M Sverige står bakom förslaget men vill lyfta fram följande synpunkter.

- Straffmaximum för olovlig körning, grovt brott, respektive rattfylleri höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år, medan straffmaximum för grovt rattfylleri ska höjas från fängelse i två år till fängelse i tre år.
- Det ska även införas ett nytt samlat brott i trafikbrottslagen för upprepade gärningar som särskilt haft ett hänsynslöst trafikbeteende och där gärningarna varit ägnade att utgöra en allvarlig fara för trafiksäkerheten.

Överväganden

Vad gäller promemorians förslag om att höja straffskalorna för rattfylleri, grovt rattfylleri, olovligt körande samt att införa ett nytt brott i trafikbrottslagen vill Riksförbundet M Sverige anföra följande.

År 2018 anmäldes 92 300 trafikbrott, en ökning med 3 procent jämfört med år 2017. Av dessa utgjorde 25 900 rattfylleribrott. Drograttfylleri ökade under år 2018 med 4 procent till 14 300 anmälda brott.

Av dessa 92 300 anmälda trafikbrott direktavskrevs 25 procent (23 600 brott) medan 75 procent (69 900 brott) ledde till en vidare utredning. Jämfört med år 2017 har direktavskrivningarna ökat och andelen utredda brott minskat med 2 procent vardera.

Under år 2018 lagfördes 4 320 rattfyllerier som huvudbrott. 1 660 beslut gällande rattfylleri, under påverkan av narkotika, och 3 270 beslut för grovt rattfylleri. 87 procent av de misstänkta för rattfylla under 2018 var män.

Riksförbundet M Sverige menar att denna statistik är viktig att beakta när man talar om trafiksäkerhet då antalet poliser som arbetar med trafikkontroller har minskat under en längre period. År 2009 genomfördes 2 780 000 nykterhetskontroller medan det 2019 endast gjordes 1 057 701 kontroller. På drygt tio år har alltså kontrollerna minskat med cirka 62 procent. Under polisens så kallade trafikveckor görs riktade insatser med fokus på efterlevnad. M Sverige anser att alla veckor under året ska vara trafikveckor och att polisen bör intensifiera sitt trafiksäkerhetsarbete med regelbundna kontroller över hela landet.

Ett problem med den redovisade statistiken är de trafikbrott som inte syns. En person kan lagföras flera gånger under ett år och räknas då in flera gånger i statistiken. Men om en person lagförs för flera brott i en dom, redovisas endast det brott som ger det strängaste straffet. Statistiken brister eftersom många som döms för trafikbrott samtidigt döms för annan grövre brottslighet. Det finns med andra ord lagförda trafikbrott som inte syns i statistiken. M Sverige menar att statistiken bör förbättras för att öka kunskapen om trafikbrott.

När det gäller statistiken för drograttfylleri, som har ökat på senare år, kan man anta att siffrorna borde vara mycket högre eftersom drograttfylleri i stor utsträckning förekommer i samband med annan brottslighet.

Vad gäller själva lagändringen anser Riksförbundet M Sverige att man tar ett steg i rätt riktning. Det är viktigt att markera allvaret rörande trafikbrotten. Här ska dock beaktas forskningens inställning till hårdare straff – hårdare straff hindrar inte människor från att begå eller återfalla i brott. Frågan som M Sverige ställer sig är om en skärpning i sig kommer att medföra en ändring, då straffen i slutändan ställs mot t.ex. ”straffrabatter”, ovilja att döma till fängelse osv. När straffskärpningarna beslutas och de blir ett verktyg för domstolarna i Sverige att använda, så har erfarenheten visat att domstolarna ändå inte dömer ut straff utifrån de högsta straffskalorna.

Riksförbundet M Sverige kan som exempel nämna:

- Man döms 2019 till villkorlig dom för grovt rattfylleri
- Man döms 2019 till 2,5 års fängelse för grovt vållande till annans död (körde ihjäl en 14-årig flicka). Tidigare dömd 14 gånger för rattfylleri, i två av fallen dömdes mannen till fängelse.
- Man döms till en månads fängelse för grovt rattfylleri. Dömd två gånger tidigare för grovt rattfylleri.
- Man döms till skyddstillsyn för grovt rattfylleri. Kassörska upptäcker att mannen sätter sig i bil onykter. Föraren kör på henne medvetet när han försöker köra iväg.

Fallen ovan illustrerar tydligt de problemen som vi ser, nämligen att nuvarande lagstiftning inte används i den utsträckning som behövs för att beivra och markera trafikbrotten allvar. Trafikbrotten som nämns ska enligt nuvarande lagstiftning ge högst 2 års fängelse, vid vållande till annans död är det högst 8 år. Frågan blir då vilken skillnad det blir med en s.k. förstärkning av gällande lagstiftning, när nuvarande lagstiftning ändå inte nyttjas fullt ut.

Utöver de straffrättsliga förändringarna menar Riksförbundet M Sverige att frågan kring alkohol bör inkluderas i de föreslagna förändringarna.

Enligt Transportstyrelsens statistik för 2019 har återkallelse av körkort med anledning av alkohol och droger ökat med hela 6,3 procent jämfört med föregående år. Totalt sett var det den kategori som har ökat mest av alla återkallelsegrunder, drygt 13 procent. Körkortsåterkallelse är obligatorisk vid grov vårdslöshet i trafik, men

inte vid rattfylleri om föraren håller sig under 0,5 i promille. Den onyktra föraren kan klara sig med en varning.

En stor del av dem som begår eller återfaller i rattfylleribrott kan antas ha alkohol- och eller drogproblem eller i vart fall ett utvecklat riskbeteende. De behöver stärkas upp med samhällsinsatser för att förändra detta beteende. Riksförbundet M Sverige vill lyfta fram det problematiska i dagens system som innebär att samma person kan komma att dömas upprepade gånger för rattfylleri. Genom en kombination av körkortsingripande och krav på alkohol under en längre tidsperiod efter ett rattnykterhetsbrott kan man dels minska antalet rattnyktra i trafiken och dels skicka en signal om att denna typ av brottslighet i trafiken är oacceptabel.

Riksförbundet M Sverige

Caroline Drabe
Vd

Heléne Lilja
Chef kommunikation och samhälle